

**Силабус освітньої компоненти
ФІЗИКА З ОСНОВАМИ БІОФІЗИКИ
(обов'язкова дисципліна загальної підготовки)
I (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 101 «Екологія»**

Викладач: професор, д.фіз.-мат.н., Спольнік Олександр Іванович

Аудиторія: 306, 313 ННІ ПХВ

Час консультацій: Четвер 15.00 – 17.00

Контактний телефон: (057) 716 41 47

E-mail: <http://new.khntusg.com.ua/staff/spolnik-oleksandr-ivanovich>
alexspo@ukr.net

Додаткові матеріали:

- Зошит для ведення записів
- Ноутбук (при наявності)
- E-mailакаунт

Інформація про курс

Необхідність вивчення. Дисципліна «Фізика з основами біофізики» спрямована на вивчення закономірностей найбільш загальних форм руху матерії і їхніх взаємних перетворень, пояснення факту, що ці закономірності застосовні до більш складних форм руху (хімічних, біологічних і ін.), відбитки факту зв'язку фізики з іншими природними науками, її ролі в науково-технічному прогресі та екології навколишнього середовища. У процесі вивчення необхідно також знати співвідношення між класичною, квантовою та сучасною фізикою; межю придатності тих чи інших фізичних теорій та законів; зв'язок фізики з філософією та сучасною технікою; вплив розвитку суспільства на стан навколишнього середовища, зокрема на живі організми, природні ресурси; формування екологічної культури людини.

Загальні компетентності. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

Програмні результати навчання. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування. Уміти користуватися вимірювальними приладами, фізичною апаратурою і комп'ютерною технікою, проводити фізичні експерименти; опрацьовувати одержані експериментальні дані і оцінювати їх достовірність; будувати відповідні графіки; оцінювати ступінь негативного впливу того чи іншого технологічного процесу на довкілля, завчасно його передбачити й усунути.

Методи навчання. Лекція, демонстрація, зокрема, з використанням мультимедійних засобів навчання, лабораторні роботи. Задачі. Тестування. Консультації. Поточний та підсумковий контроль. Самостійна робота студента.

Співробітництво. Для практичної реалізації набутих знань, умінь та навичок здобувачі залучаються до участі у спільних олімпіадах, конкурсах міжнародного, всеукраїнського, регіонального й місцевого рівнів.

Метою дисципліни є – створення у студентів основ теоретичної підготовки; сформування наукового мислення і діалектико-матеріалістичного світогляду; засвоєння студентами основних фізичних законів; набуття студентами прийомів і навичок рішення стандартних і нестандартних задач із різних розділів фізики; формування предметної, галузевої та ключових компетентностей засобами фізики як навчального предмета, розвитку здатності до самостійного вирішування різних науково-технічних завдань на сучасному рівні науки, техніки та технологій.

Методи оцінювання. Усне опитування, тестування, виконання/лабораторних та індивідуальних/контрольних завдань/задач/робіт, поточний та підсумковий контроль - залік, екзамен.

Підсумкова оцінка. Підсумкова оцінка за курсом ставиться на підставі підсумовування балів за виконання різних видів навчальної діяльності (максимум – 100 балів). Літерні оцінки проставляються на підставі даної таблиці перерахунку:

90-100	A	60-63	E
82-89	B	35-59	FX
74-81	C	0-34	F
64-73	D		

Попередній календар курсу

Тижень день	Тема
СЕМЕСТР 1	
1	Вступна лекція. Кінематика поступального руху.
2	Динаміка поступального руху. Сили в механіці
3	Механіка біологічних тканин
4	Енергія, робота, потужність
5	Кінематика та динаміка коливального руху
6	Молекулярно-кінетична теорія ідеальних газів. Явища переносу
7	Електростатичне поле та його характеристики
СЕМЕСТР 2	
1	Електричне поле в діелектриках
2	Закони постійного струму та Елементи класичної теорії електропровідності
3	Електромагнетизм. Магнітне поле
4	Дія електричного поля на біологічні об'єкти
5	Електромагнітна індукція
6	Магнітні властивості речовини
7	Радіоактивність. Основи дозиметрії
8	Взаємодія іонізуючого випромінювання з речовиною

№ з/п	Теми лабораторних занять
	СЕМЕСТР 1
	<i>Змістовий модуль 1. Механіка</i>
	Тема 1. Кінематика та динаміка поступального руху. Сили в механіці
1	Вимір фізичних величин і обчислення похибок
2	Дослідження вільного падіння тіл
	Тема 2. Енергія. Робота. Потужність.
3	Вивчення пружного і непружного ударів за допомогою балістичного маятника
4	Визначення радіуса кривизни увігнутої поверхні
	Тема 3. Кінематика та динаміка обертального руху
5	Визначення доцентрового прискорення за допомогою конічного маятника
6	Вивчення обертального руху твердого тіла за допомогою маятника Обербека
7	Визначення моменту інерції твердого тіла за допомогою похилої площини
8	Визначення моменту інерції диска методом коливань
9	Визначення моменту інерції твердого тіла за допомогою трифілярного підвісу
10	Перевірка закону збереження моменту імпульсу
	Тема 4. Кінематика та динаміка коливального руху
11	Визначення прискорення вільного падіння за допомогою оборотного (фізичного) маятника
12	Визначення логарифмічного декременту затухання
13	Визначення швидкості звуку методом резонансу
14	Дослідження параметрів гармонічних коливань (робота з використанням комп'ютерної техніки)
15	Дослідження параметрів затухаючих коливань (робота з використанням комп'ютерної техніки)
	<i>Змістовий модуль 2. Молекулярна фізика та термодинаміка</i>
	Тема 1. Молекулярно-кінетична теорія ідеальних газів. Явища переносу
16	Визначення коефіцієнта внутрішнього тертя коефіцієнта в'язкості) рідини методом падаючої кульки
	Тема 3. Реальні гази, рідини і тверді тіла
17	Визначення коефіцієнта об'ємного розширення рідини методом Дюлонга і Пті
	СЕМЕСТР 2
	<i>Змістовий модуль 3. Електрика</i>
	Тема 1. Електростатичне поле та його характеристики
18	Дослідження електростатичного поля
	Тема 2. Електричне поле в діелектриках
19	Вивчення електричних властивостей сегнетоелектриків
	Тема 3. Провідники та їх енергія в електричному полі
20	Визначення ємності конденсатора балістичним методом
21	Визначення ємності конденсатора за допомогою амперметра та вольтметра
	Тема 4. Закони постійного струму та елементи класичної теорії електропровідності
22	Визначення опорів за допомогою містка Уїтстона
23	Знаходження електрорушійної сили внутрішнього опору і коефіцієнта корисної дії джерела постійного струму
24	Дослідження залежності опору металу від температури

25	Визначення температури нитки лампи розжарення
	Тема 5. Елементи фізики твердого тіла
26	Дослідження залежності опору напівпровідника від температури
27	Вивчення роботи напівпровідникового діода та випрямляча змінного струму
28	Дослідження фізичних характеристик світлодіодів
	Змістовий модуль 4. Електромагнетизм
	Тема 2. Електромагнітна індукція
29	Визначення величини індуктивності соленоїда
	Тема 3. Магнітні властивості речовини
30	Дослідження магнітних властивостей феромагнетиків
	Змістовий модуль 5. Оптика, атомна та ядерна фізика
	Тема 1. Хвильова оптика
31	Визначення радіуса кривизни лінзи за допомогою кілець Ньютонa
32	Визначення концентрації цукру у водному розчині за допомогою кругового поляриметра
	Тема 2. Квантова оптика
32	Визначення довжини хвилі оптичного квантового генератора
33	Вольт-амперна характеристика фотоелемента
	Разом за навчальний рік

Рекомендована література

1. Спольнік О.І., Гайдусь А.Ю., Каліберда Л.М. Механіка. Молекулярна фізика. Термодинаміка. Підручник. Харків, КП «Міська друкарня», 2017 р. (ISBN 978-617-619-192-6).
2. Спольнік О.І., Каліберда Л.М. Підручник. Електромагнетизм. – Харків, КП «Міська друкарня», 2017 р. (ISBN 978-617-619-202-2).
3. Каліберда Л.М., Спольнік О.І. Посібник. Фізика. – Харків, КП «Міська друкарня», 2018 р. (ISBN 978-617-619-216-9).
4. Спольнік О.І., Власенко В.Г., Каліберда Л.М. Курс фізики. Посібник. (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 1.07.2002 р. за № 14/182-1416. ISBN 5-7763-1104-7.), Харків, 2005 р.
5. Посудін Ю. І. Фізика з основами біофізики : підручник / Посудін Ю. І. - Київ : Світ, 2003. - 400 с.
6. Посудін Ю. І. Біофізика : [підручник] / Ю. І. Посудін. - Київ : [Б. в.], 2016. - 451 с.
7. Посудін Ю.І. Фізика для біологів и екологів. Учебник. Киев – Пушино, 2012–464 с — ISBN 978-966-2122-01-5
8. Посудін Ю.І. Лабораторний практикум з дисципліни "Фізика з основами біофізики": Навчальний посібник - Київ, НУБіПУ, 2012.-105 с.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>
Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>;
<http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/24505>;
: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/2717>
Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>